

chleden is der
is, zal toe-
nogens zo
avenal echter
ar, omdat hij
oor partijde
eschiedwerken
ama en Prof.
gegeven werd,
luidelijk heeft
ten krachtiger
schen vaderen
innen zelf be-
chienen had Dr.
met niet alle
die de Remon-
ynode hebben
en. De wijze,
misbruik is
ig dit geheel
zal hem in
ger gemaakt
eens de histo-
werk past,
el van 84 op
f afschuwelijk
fect berekend
s, toch neemt
grote waar-
enissen hebben
klaar zijn, dat
dits den tegen-
en gedenkrul
eest opgericht.

laarhamer.

ang redacteur
ze is geweest,
18 Januari in
lezers afscheid.
e, een tijd van
kostte het hem
sten varen, bij
en is om de
over te geven.
ver zijn. Aan
efende kracht,
ik mijn taak
pen is wel
eid geeft de
hij in dezelfde
al het anders
aan dezen tijd,
ogmatische en
en trekkende

dan ook Ds.
de Utrechtse
erwachten, dat
die mate ten
et is toch met
amer zich zelf
let geluid, dat
neker. Er was
trouw aan ons
ptreden tegen
met gevaren
ekken van de
gemist zal
n ook wij
e Calvinistische
eur zijn emeri-

Kerk een

he Kerke, die
ristelijke Gere-
le Kerk is toe-
en wijlen wel
s opduikt, kan
thans wanneer
de Hervormde
ren.

de Hervormde
k te verklaren,
onbegrijpelijk
kenen na, die
e Kerk opgeeft,
dat meer dan
terdaad op de
ng schenen. Ook
gold toch, dat
meer macht en
a Woorde Gods
ristus niet wilde
r reglementen-
stelde, van het
n de Kerk niet
ag boven het
Ook van haar
le Sacramenten
us die had in-
of aftele. naar
neig predikant
anderde eigen-
oorden, zoals
eligen Doop, of
mit weg. Even-
haar van to-
als derde ken-
geeft, dat deze
dan op Christus
te Kerk zoekt
Staatsulp en
Christus. En
merkt, dat onze
le valse Kerk
bruikt door te
gijk naar Gods
straffen wegens
ht en haar af-
op deze Her-
ing, waar zij
e Dienaren des
le gebreken en
erk in verzet
Afscheiding en
leken.
staan, uit deze
ervormde Kerk
te beschouwen,
ijk een recht-

vaardigingsgrond om zich te verdedigen,
wanneer men werd aangevallen omdat men
zich van de Kerk had afgescheiden, en een
prikkel om degenen, die in de Hervormde
Kerk gebleven waren, tot gelijke afscheiding
van deze Kerk te bewegen. Van de ware
Kerk van Christus mag men zich niet af-
scheiden, maar van de valse Kerk, zoals
onze Confessie zegt, moet men zich af-
scheiden om zich bij de ware Kerk te
voegen. „Het ambt, of, om het in de taal
onzer dagen uit te drukken, de plicht en
roeping aller geloovigen toch is om volgens
Gods Woord zich af te scheiden van degenen,
die niet van de Kerk zijn, en zich te voegen
tot de vergadering der ware Kerk, waar
of op wat plaats God deze gesteld heeft,
al ware het dat de magistraten en plakka-
ten der prinsen daartegen waren en dat de
dood of eenige lichamelijke straf daaraan
hing” (Art. 28). Stond het vast, dat de
Hervormde Kerk een valse Kerk was,
dan had men niet alleen het volste recht,
maar dan was men krachtens Gods bevel
geroepen om zich van deze Kerk te scheiden
en bij de ware Kerk zich te voegen. Het
was die overtuiging, die aan zooveel
den moed gaf, zelfs al ging het tegen de
plakkaaten der prinsen en al kostte het hun
straf en boete, om zich van de Hervormde Kerk
los te maken en bij het verachte hoopke
der Afscheidenen te voegen. En hoe
men ook over de Afscheiding oordeelen
moge, men behoort eerbied te hebben
voor de vastheid van geloofsovertuiging
die uit hun daad sprak, en bewondering
voor de offers, die zij daarvoor hebben
gebracht. Maar niet alleen, dat door deze
opvatting van de Hervormde Kerk als een
valse Kerk hun eigen daad voor hun
conscientie gerechtvaardigd kon worden,
maar ze konden op dien grond rusteloos
hun roepstem laten uitgaan tot degenen,
die in de Hervormde Kerk bleven, om
hen te vernemen toch uit deze Kerk
uit te gaan en zich bij hen te voegen.
Het maakte indruk, het sprak tot de
conscientie, het liet deze achtergebleven
broeders geen rust, wanneer hun harten
werd voorgedragen, dat de Hervormde
Kerk het Babylon was, waarvan de
Apostel zeide: gaat uit van haar, opdat
gij aan hare zonden geen gemeenschap
hebt en opdat zij van hare plagen niet
ontvangt (Openb. 16:4).

Maar hoe gemakkelijk het kerkelijk vraag-
stuk wezen zou, wanneer de Hervormde
Kerk metterdaad een valse Kerk was
in dien zin, waarin onze Blijdenis dit op-
vat, toch gaat het niet aan, deze qualifica-
tie zonder meer op haar als geheel toe
te passen. Hoe pakkend zulk een leuze ook
moge wezen en hoezeer zij in dagen
van strijd dienst kan doen, wie in
rustiger bezinning zich rekenschap geeft
van wat onze Confessie bedoelde, zal ter-
stond toestemmen, dat wat zij onder valse
Kerk verstaat, toch wat anders is dan het
beeld, dat de Hervormde Kerk als geheel
ons biedt. Neem, om dit scherp te voelen,
als voorbeeld wat de Confessie zegt van
de sacramentsbediening der valse Kerk,
nl. dat deze Kerk de sacramenten niet
bedient, zoals Christus ze heeft ingesteld,
maar daaraan toe of afdoet naar haar goed-
dunken. Van de Roomsche Kerk kan dit
gezegd worden, want zij heeft het aantal
sacramenten vermeerderd tot zeven; ze
heeft de eigenlijke sacramenten, door Chris-
tus ingesteld, veranderd, met allerlei su-
perstieus ceremoniën omgeven en van het
Avondmaal een missoffer gemaakt. Maar
de Hervormde Kerk heeft dit nooit ge-
daan. Zij heeft nooit een nieuw sacrament
ingesteld, nooit superstieus ceremoniën
bij Doop en Avondmaal ingevoerd, en ze
heeft ook niet een sacrament, door Christus
ingesteld, weggelaten. Officieel handhaaft
ze nog altoos de door Christus ingestelde
sacramenten; zelfs de liturgische formu-
lieren, door onze Vaders opgesteld, zijn
niet afgeschaft geworden; ieder predikant,
die deze sacramenten naar de instelling van
Christus bedient, heeft daartoe volkomen het
recht en in tal van gemeenten geschiedt dit
nog altoos. Dat verschillende predikanten
in de Hervormde Kerk zich aan de instelling
van Christus niet meer houden, zelfs de sa-
cramentele worden bij Doop en Avondmaal
opzettelijk veranderen en van geen sa-
crament meer weten willen, is volkomen juist;
evenzeer, dat de Synode der Hervormde
Kerk, al heeft zij zulk eigenmachtig doen
niet officieel goedgekeurd, toch wel oog-
luikend deze afwijking van Christus ordi-
nantiën gedoogd; maar hoe ernstig deze
zonde ook moge wezen, men kan daarom
niet zeggen, dat de Hervormde Kerk als
zoodanig de Sacramenten niet meer bedient
naar de instelling van Christus. Ware dit
zoo; had de Hervormde Kerk bijv. gela-
den doop te bedienen zonder daarbij den
naam van God Drieëinig aan te roepen, of
had zij het Avondmaal opgeheven; dan
zou niet één geloovige meer in deze Kerk
gebleven zijn. Zoo kan dit een voorbeeld
wel afdoende aantoonen, waarom het niet
aangaat, de kenteekenen, die onze Confessie
voor de valse Kerk opgeeft, zonder meer
op de Hervormde Kerk toe te passen. Dit
is dan ook de oorzaak, waarom de ver-
maning tot de geloovigen in de Hervormde
Kerk gericht om zich van deze „valse Kerk”
af te scheiden, zoo weinig indruk
maakt op hun conscientie. Al zullen zij u
volmondig toegeven, dat de Hervormde
Kerk als geheel genomen menige de-
formatie aanwijst; dat er tal van mis-
standen en gebreken in deze Kerk gevonden
worden, en dat een reformatie der Kerk
daarom noodig is; ze weigeren toch te
erkennen, dat daarom de Hervormde Kerk
reeds een valse Kerk is geworden en
dat het hun plicht zou wezen, zich van
deze Kerk af te scheiden. In een valse
Kerk wordt geen zuivere prediking des
Woords en geen bediening der Sacramenten
naar Christus instelling gevonden, en waar
dit in de Hervormde Kerk op tal van

plaatsen nog wel het geval is, kunnen zij
daarom de Hervormde Kerk niet als een
valse Kerk beschouwen.

Ook waar we het standpunt dezer broeders
niet deelen, eischt toch de billijkheid, dat
we de gegrondheid van dit bezwaar, door
hen ingebracht, erkennen. En we gelooven,
dat ook onze Kerkelijke pers wel zal doen,
met de Hervormde Kerk niet als een
valse Kerk te bestempelen.

Of het daarom juist is, wat van de zijde
dezer broeders beweerd wordt, dat men
van het Kerkelijk instituut, waartoe men
behoort, zich niet mag afscheiden om naar
een ander Kerkelijk instituut over te gaan,
zolang het niet vaststaat, dat dit Kerkelijk
instituut een valse Kerk is geworden, is
een geheel andere vraag, waarop we later
terugkomen. Het is de fout geweest der
Afscheidenen, dat zij, voor het recht
der geloovigen om zich van de Kerk
af te scheiden, zich veel te uitsluitend
beroepen hebben op wat onze Confessie in
Artikel 28 zegt, alsof dit het enige geval
was, waarin breuke met het Kerkelijk
instituut, waartoe men behoort, geoorloofd
en plicht zou wezen. Onze Confessie rekent
alleen met de tegenstelling van de ware
en de valse Kerk. Maar er zijn nog tal
van andere Kerkformaties denkbaar, waar-
van men niet zeggen kan, dat zij een
valse Kerk geworden zijn, die zelfs in
zeker zin nog een ware Kerk van
Christus zijn, maar die toch zooveel
deformatie tonen, dat een geloovige
volkomen het recht heeft, zulk een
minder zuivere Kerkformatie te verlaten om
zich bij een zuiverder Kerkformatie aan te
sluiten. Wie zal bijv. aan een lidmaat der
Luthersche Kerk, al is deze Kerk door de
Gereformeerde Kerken als een ware Kerk van
Christus erkend, het recht ontzeggen, wan-
neer hij tot het inzicht is gekomen, dat de
Gereformeerde Blijdenis zuiverder is, zich
bij deze Kerk aan te sluiten? En evenzoo,
al is de Episcopale Kerk in Engeland,
als een Gereformeerde Kerk erkend,
zelfs op de Synode van Dordt, wie zou
daarom aan een lidmaat dezer Kerk het
recht betwisten om deze Kerk wegens haar
hierarchische inrichting te verlaten en zich
te voegen bij een Kerk, die naar den eisch
van Gods Woord veel zuiverder wordt ge-
regeerd?

Dr. H. H. K.

Kootwijks Scholen

In hartelijken dank ontvangen van den Heer
H. J. M. te U. f. 150.
In hartelijken dank ontvangen van J. v. d. K.
postmerk onleesbaar f. 10.

Da. J. H. HOUTZAGERS.

Leerstafel.

Dr. VANCE, pred. te Passiac N.-J. (U. S. A.)
GODS ONVERANDERLIJK EN EEUWIG PLAN VOOR
DES MENSCHEN BEHOUDENIS. Vertaald door C.
M. E. K. — J. H. Kok 1918, Kampen.

Dit boekje van ruim twintig bladzijden is de
vertaling tenen in druk vastgelegde rede door
den Amerikaan Dr. VANCE, een Gereformerd
predikant, in Augustus 1917 te East-Norfield
gehouden.

De Vertaaler, Mr. C. M. E. K., een intel-
ligente jonge vrouw van gereformeerde Blijdenis,
had tijdens haar verblijf in Amerika van deze
rede kennis genomen en voelde zich gedrongen
haar in onze taal over te zetten.

Van deze taak heeft zij zich, over het geheel,
uitzonderd gekwet. Den inhoud van het oorspron-
kelijke heeft zij liefdevol ingevoerd en er
een vorm voor gevonden, die even bevallig als
gepast voor de digniteit van het onderwerp is.

Wat M. J. K. bewoog tot vertaling is te waar-
deeren. Het getuigt zoo van haar barmhertig-
heid, als van de gereformeerde leer, als van
haar drang om anderen voor de leer te winnen.

De rede toch van Dr. VANCE roept zij, in
het woord, dat ze aan haar vertaling vooraf
laat gaan, eene „over de Besluiten Gods” en
daarbij vertelt ze dan, dat de redenaar heeft
gesproken tot vele menschen, die aan de
Besluiten Gods een aanstoot nemen, die de
predicatie angstig verwerpen, als een leer
welke God iets ongerijms zou toeschrijven
en die daardoor de zekerheid en den troost, welke
God ons in de openbaring van Zijn plan schenkt,
moeten derven.

Wetend, dat ook in ons vaderland vele vrome
menschen zijn, die niet over de schijnbare be-
waren dezer leer kunnen heenkomen”, eindigt
ze dan met te zeggen: „Voor hen wil ik Dr.
VANCE in onze taal laten spreken, met de bede,
dat hij ook hen bemoedige en trooste en hun
toone de onuitsprekelijke liefde en wijsheid Gods
in Zijn Raadsbesluit betreffende de behoudenis
van het menscheit geslacht.”

Zoals ik zei, dit motief, dat bij M. J. K. tot
haar vertalen van de Amerikaansche rede voor-
zat, valt te waardeeren. Als goed gereformeerde,
jonge vrouw, zelf geloovend aan de praedesti-
natie en daarvan, wat de CANONES van DORDT
noemen een „onuitsprekelijke troost” genie-
vend, doet het zoo weldadig aan, dat zij, ge-
dreven door echt vrouwelijk medegevoel met
wie dezen troost missen, ook aan hen dien
troost wil bijbrengen en wel door ze over de
bewaren, die ze tegen de leer der praedestinatie
hebben, heen te helpen.

En als middel daartoe achtte zij dienstig de
rede van Dr. VANCE over GODS ONVERANDER-
LIJK EN EEUWIG PLAN VOOR DES MENSCHEN BE-
HOUDENIS.

Voor het werk dat M. J. K. op zich nam en
de wijze waarop zij het volbracht heeft, heb ik
dan ook niets dan lof, wat mij echter, hoe
noode ook, niet verhindert om hier enkele
bedenkingen te opperen tegen de rede zelf van
den Amerikaanschen theoloog Dr. VANCE.

Het oorspronkelijke is niet in mijn bezit en
ik moet dus, wat ik, bij mijn weten der kennis
van de Amerikaansche taal waarvoor M. J. K.
beschikt, vol vertrouwen doe, op de vertaling
afgaan.

Dr. VANCE dan heeft zijn rede in onderde-
len gesplitst en boven het eerste staat de PRE-
DESTINATIE met als ondertitel: „Paulus leer
omtrent de besluiten Gods” waarbij dan leer-
wizen wordt naar Rom. 8: 28—39 en Eph.
1: 3—12.

Mijn eerste bedenking is tegen de uitdruk-
king de besluiten Gods in dit verband. Want,
wijl wij onder de PREDESTINATIE of vóórbe-
schikking bepaaldelijk verstaan de leer van de

goddelijke verkiezing en verwerping”, behooren
tot de leer der „besluiten” Gods, ook nog
andere „besluiten” aan dat der „praedestinatie”.

Mijn tweede bedenking is, dat Dr. VANCE,
ook blijkens den titel zijner rede: „Gods on-
veranderlijk en eeuwig plan voor des menschen
behoudenis”, de vóórbeschikking verzeijlgt
met de „verkiezing”.

En dat niet alleen blijkens dien titel.
Want op blz. 19 lees ik: „het is van betee-
kenis, dat de twee voornaamste uitspraken, die
in den Bijbel over de praedestinatie voorkomen,
door Paulus geschreven zijn en met die twee
wordt dan gedoed op Rom. 8: 28—39 (waarin
„de goeden keten des heils” voorkomen) en Eph.
1: 3—12. En op blz. 17 wordt de vraag: „Wat
is praedestinatie?” kortweg beantwoord met: „Het
plan Gods voor des menschen behoudenis”.

Naar gereformeerde bijdenen echter, en Dr.
VANCE is immers een gereformeerde predikant,
is er een praedestinatio duplex, gaat de voor-
beschikking „a” over de verkiezing „a” over de
verwerping en ontbreken ook voor dit laatste
een uitspraak der Schrift (zie Canon van
Dordt, 1. 10).

Dit verzeijlgen van „Praedestinatie” met
„Verkiezing” is mijn voornaamste bedenking
tegen de Rede van Dr. VANCE.

Daarbij komt dan nog wat hij op pag. 14
onder den titel: KARIKATUREN schrijft. Daar
toch lees ik o.m.: „De dogmatici hebben
scheiding gemaakt tusschen de besluiten Gods
en Gods hart. Zij hebben deze leer (als ik het
goed begrijp dan verstaat de redenaar hier onder
praedestinatie „a” praedestinatio duplex) in
in een droog en saploos dogma verkeerd. Zij
hebben haar teruggebracht (t) tot een outwiesch
geaante, en dit de ziel als voedsel voorgezet.
Zij was beroofd van haar geur, van haar doer,
van haar levensadem, en kan het iemand be-
vreedend, dat de menschen haar alzo aange-
boden, een harde leer noemen?”

Voor een gereformeerde predikant denken
deze invectiven tegen de „dogmatici” mij nog
al zonderling en deze zegwijze waarin hij zijn
inzicht omtrent ontstaan en wezen van het dogma
indrukt, doet mij vermoeden, dat dit in-
zicht een gevolg is of van onbekendheid met
de voor hem zoo aanpalende dogmatici of van
de „eigenaardige mentaliteit van dezen doctor
welke uitkomt op pag. 9 waar ik lees: „een
Christen moet gewillig zijn om menscheit
redeneerlingen en menscheit logica prijs te
geven”.

Dat onder de KARIKATUREN van de praedesti-
natie, volgens Dr. VANCE, ook behoort de be-
schouwing: „God is zonder eenige verplichting”.
„Hij is niemand verantwoordelijk schuldig”,
waaraan de redenaar dan toevoegt: „En logisch
is dit alles waar; doch moreel is het een leugen”,
— dunkt mij zeker niet minder bedenkelijk.
Bedenkelijk omdat dit vlak ingaat tegen de
gereformeerde leer, dat de rechtsverhouding
tusschen God en mensch samhangt met het
eerst in het Paradijs gesloten „werkverbond”.

Dan hoe dit alles zij, ik kan niet tegenstaande
de vele bedenkingen die ik tegen deze rede
van Dr. VANCE heb, haar lezing toch wel aan-
bevelen.

Ik denk daarbij aan het „wie zielen vangt is
wijs” uit Sp. enen XI.

Het spreken toch over de Praedestinatie als
„Gods onveranderlijk eeuwig plan voor des
menschen behoudenis” kan altoos sommige
menschen trekken tot de kennis van Gods ver-
kiezende liefde.

En dat is in onze dagen, waarin velen voor
hun b-waars zijn ontzonken zijn aan het besef dat
de zaligige Gods werk is, al leis.

In zooverre heeft M. J. K. dan ook een goed
werk gedaan met Dr. VANCE in onze taal te
laten spreken.

Of nu alle lezers van dit boekje over hun
bezwaren tegen de vóórbeschikking zullen heen-
komen, waag ik echter te betwijfelen.

Verkiezing en Verwerping zijn nu eenmaal
begrippen, die, als rechts en links, recht en
plicht, voegt en pupil, tot elkaar in wederzijds-
che verhouding staan. Het eerste kan men
niet denken zonder het ander.

En nu moge Dr. VANCE al beweren, „dat
een christen gewillig moet wezen om menscheit
logica prijs te geven”, maar een andere
logica hebben wij nu eenmaal niet en ons lo-
gisch denken mogen wij en laat zich ook niet
verlaten.

Het bezwaar tegen de praedestinatie, — de
verhaalter spreekt van „schijnbare” bezwaren,
— zit voor velen minder in de Verkiezing, dan
in de „Verwerping”.

Dr. VANCE spreekt van „ernstige” bezwaren,
die de praedestinatie voor vele goede menschen
oplevert, en voegt er aan toe dat deze bezwaren
niet ingebeeld zijn.

„Alzo „schijnbaar” en dus „niet-ernstig” en
„niet-ingebeeld” en dus „wel-ernstig” Het is
naar, van welken kant men de zaak of liever
van welken kant men de menschen beziet.

Ten deele ben ik het eens met Dr. VANCE
schrift over „het voorkomen dier bezwaren uit
de beperktheid van het menscheit verstand”.
Maar, waar bij deze bezwaren het accent valt op
de „Verwerping”, brengt men heen, die tegen de
„praedestinatie” bezwaar hebben, over hun be-
waren, door, gelijk de redenaar gedaan heeft,
van het „besluit der verwerping” roaal niet te
zwijgen, dan toch te verdoezelen, niet veel verder.

Veel verder brengt men ze dan ook, naar het
mij voorkomt, met ze de lezing te bieden van
den Canon van Dordt, het eerste der vijf arti-
kelten tegen de Remonstranten”, waarin, ook
voor het denken en bij al de beperktheid van
de verstand, op zoo onverbeterlijke wijze ge-
handeld wordt van de leer der goddelijke ver-
kiezing en verwerping.”

Voor het laatste zij, zoo noodig, verwezen
naar 515 en 517 van de artikel.

Mijn beoordeeling van de door M. J. K. ver-
taalde rede van den Amerikaanschen theoloog
meen ik dan ook dus te kunnen samenvatten:
wat zijn willend-ik tot spreken dreef en bewoog,
was wel goed, maar niet-goed was de wijze,
waarop hij die willing in een handeling uitte, want
daarmee schoot hij, althans om de vóórbe-
schikking tegenstanders van de praedestinatie-leer
te winnen, te kort.

Met „kanselargumenten” als dat op p. 9,
is dit bij onze „intellectuelen” niet te ver-
helpen.

En zoo versterkt dan ook deze rede mij weer
in de overtuiging, dat niet door wat zij, die
gereformeerde leer noch kennen, noch beleven,
haar hardheid noemen, te verzachten of te ver-
doezelen, maar door haar kloek en ongerepte
voor te dragen, de intellectuelen, ook onder
de jongeren, die zeggen te „zaken”, voor zooveel
aan ons staat, zijn te winnen.

Toch laat dit boekje wel nut doen en moet
men het daarom niet ongelezen laten.

G.

Uit de Pers.

In de Rotterdamse Kerkbode schrijft Ds.
Landwehr over de eenheidsbeweging van onzen
tijd het volgende:

Men spreekt in den laatste tijd nog al dikwijls
over eenheidsbeweging.
Er moet meer eenheid onder de christenen komen.
Weg met alle kerkelijk exclusivisme!
Dat was goed voor minder ontwikkelde menschen,
die meenden in hun kerk de vervulling van alle
idealen te zien, maar intellectuele lieden hadden
van dat gedoe een afkeer.

De muren, die gebouwd waren om eigen erf,
moesten maar eens omgetrokken worden.

Het was immers ook in het geheel niet over-
eenkomstig den wil van Christus, om zoo te doen.
En het universele van het christendom kwam
immers zoo in gevaar.

Daarom moest er naar eenheid gracht worden.
Eenheid onder de suiderende jongelingen.
Allen opgenomen in één groote christelijke
studentenvereniging.

Eenheid in de kerken.
Beurten-waarneming voor predikanten van andere
kerkformaties.

Eenheid op nationale feestdagen.
Samen optreden met mannen, die zelfs den
Christus Gods verwerpen.

Eenheid op ieder terrein.
En dat alles onder den schoonen schijn van
liefde en toenadering.

Zulk een eenheidsbeweging vinden wij hoogst
gevaarlijk.

Of wij geen eenheid willen?
Zeker, maar geen eenheid ten koste van beginselen.

Ons dunkt, de geschiedenis heeft ons genoeg
leergeld gegeven.

In het aarberochte Duitschland is in het begin
van de voorgaande eeuw een eenheidsbeweging
gewest op kerkelijk terrein, welke gekroond werd
door het ontstaan van de Unie.

Gereformeerden en Lutherischen deden beiden
was, water in den wijn, de achterste punten van
de Blijdenis werden afgestompt, ieder liet wat
vallen en de eenheid, de fase was er. Toen ont-
stond de Evangelische kerk, waar nooit kracht
van üliging.

Zie maar eens, wat van Duitschland aan het
licht treedt.

Is daar in de Evangelische kerk kracht ge-
openbaard?

Heeft men daar ernstig geprotesteerd tegen ver-
werping van de regeremacht?

Heeft men daar kloek zich uitgesproken tegen de
zucht naar Revolutie op ieder terrein?

Neen, enkele predikanten hebben zich laten
hooren tegen de voorgenomen scheiding van kerk
en staat, maar anders is het overal still.

Er is geen geestelijke kracht.

Laten wij daarom ons spie-
Enheid is goed, maar geen valse eenheid.

Geen eenheid met verloochening van beginselen.
Zulk een eenheid is een af te bidden ramp.

En het is een veel teken des tijds, dat er ook
in onze Gereformeerde kerken zijn, die zulk een
eenheidsbeweging begeeren.

Wij zullen er tegen waarschuwen, zolang wij
kunnen, want, onder welke schijnsoone woorden
deze eenheidsbegeerte zich ook openbaart, zij is
een gevaar.

Het is verlaauwing der grenzen.
Verwating van beginselen.

In naam der liefde een doodsteek voor wat ons
het heiligst behoort te zijn.

Dit woord van ernstige waarschuwing is zeker
niet te onpas.

Officiële Berichten.

Vrije Universiteit.

Men schrijft ons:

Door de slechte verbinding met Nederland
werd in Indië van de Vrije Universiteit, althans
aan de Administratie weinig gehoord. Wederkerig
bleef het Bureau te vergeefs naar Indische be-
richtingen uitzien.

Toch bleef de arbeid, dank zij de keurige
leiding en flinke actie van den algemeenen
secretaris, den heer P. M. Hoekstra te Bandoeng,
voordurend en voortdurend voortgaan.

De incassering had zoo geregeld mogelijk plaats
en de ontvangen bijdragen werden bij een bak-
instelling gedeponeerd. Dat geld is dus in goede
bewaring en zal zeker dienen om de contributie
over 1919 te verhoogen.

Daarbij komt nog, dat de heer Hoekstra
voortgaat met het verbeteren der organisatie
voor Medan (en Samatra) Dr. Harrenstein en
voor Semarang den heer A. F. F. Hout als corres-
pondent heeft gevonden. Hoe gaarne zouden
onze broeders in Azie hooren, dat Amerika en
Afrika even actief of nog beter aan het organiseren
waren. Wie weet, wanneer het postverkeer weer
geregeld is, met welke berichten zij en ook die
in Nederland zullen worden verblijd.

Zijn wij wel ingelicht, dan bestaat het voor-
nemen om in Afrika de hand aan den ploeg te
slaan. Met eenigen goeden wil zou dit niet
moeilijk vallen. Er zijn op zooveel plaatsen in
dit werelddeel out-studenten van de Vrije
Universiteit. Zoo deze out-leerlingen hunne liefde
voor de Alma-Mater eens wilden openbaren
door de Vereeniging te steunen, zou de mede-
werking van Zuid-Afrika spoedig van groote
beteekenis zijn.

Gereformeerde Traktantengenootschap „Filippus”

De e.v. Bestuursvergadering wordt D. V. ge-
houden op Dinsdag 20 Febr. 1919. Stukken
voor deze Verg. worden tot 18 Febr. ingewacht
bij

J. TER BORG, Secretaris.

Woensdag, 20 Januari 1919.

Buitenland.

N.-Amerika. De zaak van Ds. Bulte ma-
trent het duizendjarige rijk.

De jonste Synode der Chr.-Geref. Kerk sprak
uit dat de gevoelens van Ds. Bulte omtrent
het duizendjarige rijk, ontvond in zijn boek
„Maranatha”, in strijd zijn met de Geref. Blijdenis
en dat daarom genoemde predikant handel
in tegenspraak met het verbodingsformulier. Er
werd door de Synode een commissie benoemd
om de zaak Maranatha aanhangig te maken en
roe te lichten bij de Kerk van Muskegon I.
Deze commissie heeft zich van haar opdracht
gekregen. De kerksraad van Muskegon werd
bezocht, zijn aandacht werd gevestigd op het
besluit der Synode, terwijl tevens het verzoek
gedaan is zijn leeraar in behandeling te nemen.

Na eenige discussie beloofde de kerksraad de
zaak te zullen behandelen en de commissie in
kennis te stellen met den uitslag. Zoo is geschied.

In een schrijven aan de commissie deed de
kerksraad van Muskegon weten, dat zijn leeraar
niet bedoeld en gezegd heeft, dat Israël en de
kerk absoluut gescheiden zijn. Voorzover de
gewaakte uitdrukking „wezenverschil” tot die
mening aanleiding gaf, wil de predikant die
uitdrukking als onjuist terugnemen. Ook had

de leeraar nooit het Koningschap van Christus
als zoodanig in twijfel getrokken, dat hij in den
zin van de Blijdenis niet spreken kan van het
Koningschap van Christus over de kerk, daar
het toch duidelijk is, dat de Confessie dit
Koningschap bloot geestelijk, middellijk en
figuurlijk neemt, zoals Christus door zijn Woord
en Geest zijn volk regeert. Ook was het de
bedoeling van den leeraar niet om de Blijdenis
te bestrijden, alleen wilde hij de gedachte af-
werpen, alsof er voor het theocratisch volk Israël
geen herstel en geen Koning meer is, alsof de
„auwste relatie tusschen Christus en zijn ge-
meente, als het liem van Christus, zou aan-
gegeven zijn in het Koningschap van Christus
over haar, en alsof Christus reeds thans in den
zin van Openb. 11: 15 het Koninkrijk bewoed
zou hebben aanvaard. Eindelijk erkende Ds.
Bulte ten volle, dat in het oppergesag van
Christus over de kerk het beginsel van alle
kerkrecht gelegen is.

Wat de kerkrechtelijke zijde der zaak betreft,
erkent Z.W. Eerw. dat hij plechtig beloofd heeft,
in geval van twijfel van eenige waarheid, een
gravamen te zullen indienen; hij had dit
echter niet gedaan omdat hij geen bezwaren
tegen de Blijdenis had. Wel erkent hij din-
gen geleerd te hebben die in de Blijdenis
niet uitgedrukt zijn. Tenslotte verklaarde
Ds. Bulte, dat het hem leed deed, dat hij
zijn gedachten niet aanstonds nader gefor-
muieerd heeft in verband met de Geref. Blijdenis,
overtuigd dat hij zich onvoorzichtig en onvol-
ledig heeft uitgedrukt, en dat hij bereid is zijne
gevoelens nader te ontvouwen.

De kerksraad meende met deze verklaringen
van zijn leeraar genoegen te moeten nemen.

De commissie heeft als haar oordeel uitge

te Oudemirdum. — Steenwijk (vac.-Ds. De Jong).
G. A. Bruins, te Dorkwerd (Gron.). — Aalburg te
Heesbeen, P. Zandt, te Ede (Geld.). — Oudega en
Kolderwoude (tozi). W. G. G. Beerskamp, te
Wassena ca. — Oud-Reierland (2e predikantspl.).
W. Bieshaar, te Ureecht. — Thole, te J. H. Canning
E.Han, te Hoogeveen. — Stolswijk, R. J. Kanis, te
Midwilde en De Leek. — Blauwkapel, H. A. de
Geus, te Veenendaal. — Barneveld (vac.-P. de
Loor). W. J. van Lokhorst, te Noorden.
AANGENOMEN: Delft, P. Zandt, te Ede (Geld.).
— Obdam, G. B. Kruizinga, te Akersloot. — Ter
naard, J. Hoekstra, te Burum ca.
BESKANT: Haambrugge, W. J. van Lokhorst, te
Noorden. — Beetgum, J. A. Swart, te IJhorst—De
Wijk (Dr.). — Aalburg en Heesbeen, P. Zandt, te
Ede (Geld.).

Voorwaarden:
Opnaaf der No.'s is voldoende.
Voor minder dan f 4—
is niet geleverd.
Alles franco Duits.
Bestellingen liefst per post.
Dit aanbod duurt één maand!

GRATIS PREMIËN!
Voor f 2,— en meer bestelt men gratis: *De Schiedt; Zon-
nelling. Prachtig werkje.*
Voor f 3,— en meer: *f.
De heele Wereld één Republiek.
Oorlog en Vrede.*
Voor f 4,— en meer: *De
Westerhuis; Overdenkingen, als:
stas op het Witte Paard (Openb.
Nieuw een Spiegel, ons Keur-
werk met portret, 190 bladz.
Voor f 10,— en meer: *Da.
HET GEDENKTEK: Morgensdauw,
prachtig Dierboek, samenge-
erd de geschriften van Spurgeon,
er, Bunjan, Gunning, enz.
pag.**

Wie voor f 15 en meer be-
krijgt alle premien gratis.

**W. BOEIJENGA & Zn.,
SNEEK.**